

Література:

1. Арманд А.Д. Информационные модели природных комплексов / А. Д. Арманд. – М., 1975. – 68 с.
2. Блауберг И.В. Системный подход в современной науке/ И. В. Блауберг, В. Н. Садовский, Э. Г. Юдин. – // Проблемы методологии системного исследования. М., Мысль, 1970. – С. 7-48.
3. Боков В.А. Пространственно-временной анализ в территориальном менеджменте. Часть 1/ В.А. Боков, И.Е. Тимченко, И.Г. Черванев, А.Н. Рудык. – Симферополь: 2005. – 184 с.
4. Гавриленко О.П. Методологія наукових досліджень/ О.П. Гавриленко. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 172 с.
5. Геренчук К.І. Основні проблеми фізичної географії/ К.І. Геренчук. – К.: Вища школа, 1969. – 132 с.
6. Дружинин В.В. Проблемы системологии (проблемы теории сложных систем). С предисловием акад. Глушкова В.М./ В.В. Дружинин, Д.С. Конторов. – Сов. радио, 1976. – 296 с.
7. Задорожня Г.М. Особливості дослідження похідних процесів та явищ в Криворізькому залізорудному басейні/ Г.М. Задорожня. – // Екологія і раціональне природокористування: Збірник наук. Праць Сумського держ. Педуніверситету ім. А.С.Макаренка. - 2006. - с. 88-92.
8. Иванников И. Трактат о времени/ И. Иванников. – // Слово и дело, № 3, 2008. – С. 16-23.
9. Иванов Є.А. Ландшафти гірничопромислових територій: Монографія/ Є.А. Иванов. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 334 с.
10. Исаченко А.Г. Теория и методология географической науки: Учеб. для студ. Вузов/ А.Г. Исаченко. – М.: Академия, 2004. – 400 с.
11. Казаков В.Л. Антропогенні ландшафти Крив басу/ В.Л. Казаков. – // Різноманіття ландшафтних комплексів України та шляхи їх раціонального використання і збереження: методологічні і прикладні аспекти. Зб. наук. праць наук. конф. – Київ, 2000. – с. 41-46.
12. Казаков В.Л. Природничо-господарське районування Криворіжжя/ В.Л. Казаков, В.В. Гноєві. – // Теорія і практика регіонального географічного краєзнавства. Зб. наук. праць. - Тернопіль: ТДПУ, 2002. – с. 111-115.
13. Мересте У.И. Современная география: вопросы теории/ У.И. Мересте, С.Я. Ныммик. – М., 1984. – 296 с.
14. Мильков Ф.Н. Ландшафтная сфера Земли/ Ф.Н. Мильков. – М.: Мысль, 1970. – 264 с.
15. Петлін В.М. Синергетика ландшафту/ В.М. Петлін. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 205 с.
16. Петлін В.М. Методологія та методика експериментальних ландшафтознавчих досліджень/ В.М. Петлін. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. – 400 с.
17. Свидерский В.И. О диалектике отношений/ В.И. Свидерский. – Л.: Наука, 1983. – 163 с.
18. Солнцев В.Н. Системная организация ландшафтов: (Проблемы методологии и теории)/ В.Н. Солнцев. – М.: Мысль, 1981. – 239 с.
19. Сочава В.Б. Введение в учение о геосистемах/ В.Б. Сочава. – Новосибирск: Наука, 1978. – 319 с.
20. Урсул А.Д. Природа информации. Философский очерк/ А.Д. Урсул. – М.: Политиздат, 1968. – 287 с.
21. Ярков С.В. Ландшафтно-технічні системи Кривого Рогу: екологічні умови сингенезу/ С.В. Ярков. – // Фізична географія та геоморфологія. – №54. – К.: Обрії, 2008. – 246-254 с.

Резюме:

Марьяна Коровка. СТРУКТУРА ГОРНО-ОТВАЛЬНЫХ ЛАНДШАФТОВ КРИВОРОЖЬЯ: ПРОБЛЕМЫ ВЫДЕЛЕНИЯ И ОСОБЕННОСТИ.

В статье рассмотрены вопросы горно-отвалных ландшафтов Криворожья: проблем связанных с функционированием горнодобывающего комплекса. Проанализированы теоретические аспекты выделения горно-отвалных структур, возможностей их картографирование и изучение их функциональных свойств.

Ключевые слова: система горно-отвалных ландшафтов, структура, пространство и время динамика добычи отходов.

Summary:

Maryana Korovka. STRUCTURE OF MINING-WASTES LANDSCAPES IN KRYVYI RIH REGION: PROBLEMS OF DEFINING AND SPECIFICS.

The structure of man-made landscapes and the problems of their mapping on the mining-wasted territories of Kryvyi Rih region are considered in the paper. It is shown that such structure is closely related with processes of mining wastes, the period of mining wastes existing.

Key words: mining-wastes landscape systems, structure, space and time dynamics of the mining wastes.

Надійшла 20.10.2010р.

УДК 69.057.6 (447.43)

Ольга МИСЮКЕВИЧ

ВПЛИВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ОСВОЄНОСТІ НА СТАН ЗБЕРЕЖЕНОСТІ ЛІСІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розглянуті історико-географічні аспекти впливу господарської освоєності території та стану геосистем і їх природних компонентів (зокрема лісових угруповань) за окремими фізико-географічними районами Хмельницької області. Запропоновані підходи щодо збалансованого землекористування в контексті концепції сталого розвитку.

Ключові слова: історична ретроспектива, освоєність території, фізико-географічний район,

Постановка проблеми у загальному вигляді. Найбільшого розмаху вплив людини на природу набув у нинішньому тисячолітті у зв'язку з подальшим екстенсивним освоєнням території Поділля. Спочатку розорювали землі у південній подністровській частині, а потім землеробство поширилось на північ, а згодом на всю територію. Розорювання степових і лучних ділянок призвело до поступового, але неухильного зменшення площ зі степовою та лучною рослинністю. Рештки степової рослинності збереглися на крутосхилах річкових долин і на Товтровому кряжі. Лісові масиви, які були приурочені до плакорних межиріч, а також річкових долин, в процесі господарського використання поступово зменшили ареали свого поширення. Сьогодні їх частка в межах ландшафтних районів сильно диференційована, що не дозволяє їм подекуди виконувати екостабілізуючі та зрештою й господарські функції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У географічній літературі останніх років проблемі аналізу господарського впливу на природні системи присвячені монографічні дослідження Г.І. Денисика *Природнича географія Поділля* [4], Антропогенні ландшафти правобережної України [1], Лісополе України [3], Г. І. Денисика, О.І. Бабчинської [2], в яких поданий історико-географічний аналіз розвитку території, чинники її антропогенізації, характеристика антропогенних ландшафтів, особливості природних комплексів тощо. У підручнику з фізичної географії України [5] та посібнику з географії Хмельницької області [6] висвітлені загальні особливості природи, які враховувались при підготовці цієї публікації. У праці Л.П. Царика [8] проаналізований ступінь заповідності ландшафтних районів Поділля.

Формулювання цілей статті. Метою даної публікації було з'ясування історико-географічних аспектів впливу господарської діяльності на стан природних систем Хмельниччини та висвітлення підходів щодо їх оптимізації в розрізі фізико-географічних районів.

Виклад основного матеріалу. В середині I тисячоліття на Поділлі вирощували майже всі види сучасних сільськогосподарських культур. Для розвитку землеробства за допомогою сокири і вогню знищувались значні ділянки лісів, розорювались землі, особливо в південних та південно-східних районах Поділля. Незайманого лісу чи степу, в справжньому розумінні цього слова, не було на Поділлі уже наприкінці I тисячоліття.

Зародження капіталістичних відносин у XIX ст. стимулює подальше активне розорювання земель і освоєння лісових масивів. Розширення сільськогосподарських угідь відбулося за рахунок скорочення площ лісів і останніх ділянок цілинних степів. Окремі "острови" збіднілої степової рослинності збереглися лише у карстових воронках, на "стінках" Подністров'я, поодиноких Товтрах.

У XIX ст. великої шкоди було завдано лісам навколо міст і сіл. "Власники, особливо в околицях міст, де необхідна велика кількість дров, продають ліс під вирубування суцільно цілими десятинами, а землю, що звільняється, перетворюють в розорані поля", – відмічав К. Тверітінов в 1849 р. Велику кількість деревини використовували для будівництва жилих будинків і культових споруд. Наприкінці XIX ст. в межах Поділля діяло більше 2160 дерев'яних церков, побудованих з добірного лісу.

У 20-х роках XIX ст. зароджується цукрова промисловість, яка стає одним із найбільших споживачів деревини. За один лише 1874 рік на цукрових заводах Подільської губернії було витрачено на паливо 45926 куб. сажнів (близько 450 тис. м³ дров, що рівнозначно вирубці лісів на площі майже 2000 га).

Після вирубки ліси не відроджувались, а здавались в оренду для розкорчовування і посівів по ціні 60 коп. за морг. Крім цукрових, деревину споживали 215 винокурених, 96 цегельних, 21 лісопильний заводи, ряд поташних і склоробних заводів, 52 заводи для випалювання вапна і 11 паперових фабрик. Значні площі лісів були знищені під час будівництва залізниць, вздовж яких виникала безліса смуга шириною 15 верст (більше 18 км). За висловами селян, всі місцеві ліси "з'їла чугунка".

Ріст населення, розвиток мануфактурного виробництва і торгівлі, а також виснаження лісових ресурсів у країнах Західної Європи сприяли підвищеному попиту на український, особливо подільський ліс. На експорт із Поділля йшли тесаний та круглий будівельний ліс, клепка, смола, дьоготь, попіл для виготовлення поташу.

У середині XIX ст. на Поділлі були знищені останні корабельні ліси. Із Жванчиківського лісу було продано адміралтейству 50 тис. дубів. Частина лісу з Поділля йде на експорт в Голландію, Данію, Німеччину, а також вивозиться в сусідні безлісі Херсонську і Катеринославську губернії [4].

Сьогодні лісистість території дослідження коливається за ландшафтними районами від 45% до 3%, що обумовлено особливостями їх господарського використання. Найвищий відсоток лісистості характерний для Смигівсько-Славутського (44,7%), Баранівсько-Високопільського (38,2%), Вілійсько-Ізяславського (15,5%), Грицівсько-Любарського (17,1%), Барсько-Літинського (18,4%) фізико-географічних районів. Найнижчий відсоток лісистості мають Чортківсько-Кам'янець-Подільський (3,6%), Старокостянтинівсько-Хмельницький (4,6%), Підволочисько-Авратинський (3,1%), Гримайлівсько-Гусятинський (3,4%), Лановецько-Геофіпольський (5,1%) фізико-географічні райони.

Детальніше проаналізуємо природні передумови і особливості господарського та заповідного природокористування в розрізі фізико-географічних районів (ФГР) області.

Смигівсько-Славутський фізико-географічний район вкритий дубово-сосновими та сосновими лісами, болотами та луками і через те малозаселений [5]. Поширені переважно піски і супіски з галькою з кристалічних порід, яка очевидно, зносилася з Українського кристалічного щита. Велике значення у формуванні рельєфу й антропогенних відкладів мала діяльність текучих вод та водно-льодовикових потоків, руйнуючу роль яких підсилили неотектонічні рухи [6].

Смигівсько-Славутський фізико-географічний район мало розорений, має значну частку заліснених територій (44,7%).

Необхідно підкреслити, що його найбільш суттєві ознаки визначаються не кліматом, який не дуже відрізняється від сусідніх районів, а перш за все відмінами у геологічній будові та рельєфі, що формують основні риси природи Полісся: рівнинність, поширення пісків і заболоченість [6].

У рослинному покриві переважають ліси, луки і болота. Основна деревна порода – сосна, поширені також дуб, осика, береза. Заплавні лучно-болотні місцевості поширені в долинах річки Вілії та її притоках. Ці місцевості, в основному, меліоровані й використовуються як сінокоси і пасовиська [4]. Заповідність території невисока (1,5%), що обумовлено малоконтурністю заповідних об'єктів, а також розвитком лісогосподарського комплексу [8].

Баранівсько-Високопільський фізико-географічний район. Тут поширені кристалічні породи, які зверху перекриті лише пісками та суглинками, місцями лесовидного характеру. Внаслідок цього у Баранівсько-Високопільському ландшафті поширені більші масиви дерново-підзолистих ґрунтів, часто оглеєних і глеюватих. Однак і в цьому природному районі трапляються порівняно невеликі масиви легких лесовидних суглинків з ясно-сірими і сірими глеюватими ґрунтами. Часті пониження, зайняті болотистими луками і торфовищами, а також пониження з лучно-чорноземними та чорноземно-лучними ґрунтами. Характер ґрунтового покриву засвідчує, що в минулому тут широко домінували мішано-широколистяні ліси. Значну частину району займають сільськогосподарські угіддя на місці дубово-соснових та широколистяно-соснових лісів.

На сьогодні збереглися тільки невеликі масиви дубово-соснових лісів з вільхою клейкою, осикою та іншими вологолюбивими чагарниками та кущами. Заповідність природних ландшафтів є доволі високою (15%), що сприяє збереженню ландшафтного і біотичного різноманіття [8].

Чортківсько-Кам'янець-Подільський фізико-географічний район охоплює велику частину території між Товтровим кряжем і долиною Дністра. Західною його межею є Збруч. Цей ландшафт має свої досить типові риси, якими він відрізняється від сусідніх ландшафтів Придністров'я. У ньому великі площі займають древні широкі долини з глибокими чорноземами. Одна із таких долин простягається паралельно Товтровому кряжу через села Летаву, Зарічанку на Степанівку і Залуччя, Гуменці, Слобідку Кульчівцевську; вона добре простежується в рельєфі і зафіксована смугою глибоких чорноземів. Друга така долина простягається від с. Гуків на Оринін і Голосків. Для ландшафту характерні також древні широкі тераси Дністра, що піднімаються над рікою на висоту 180-200м на відстані 18-20 км від сучасної течії ріки. Тут трапляються карстові печери в гіпсах значної протяжності (с. Завалля, печера "Атлантида", загальною довжиною понад 2500м) [6].

Південна частина області являє собою ряд плоских, витягнутих з півночі на південь межиріч, які чергуються з глибокими каньйоноподібними долинами.

Даний район характеризується ландшафтами з високим землеробським освоєнням. На місцях зростання в минулому дубово-грабових лісів сьогодні знаходяться сільськогосподарські угіддя. Збереженими є незначний відсоток дубових та дубово-грабових лісів. Переважна більшість лісових угруповань знаходяться в межах заповідних об'єктів. Територія району відзначається високою часткою заповідності (17,4%).

В історичному минулому тут переважали широколистяно-лісові ландшафти, залишки їх наявні на силових місцевостях Товтрового горбогір'я, плоскі вододільні рівнини якого були вкриті лучними

степами [4].

Старокостянтинівсько-Хмільницький фізико-географічний район відзначається рівнинністю, оскільки він розташований на надзаплавних терасах Случі, які тягнуться широкою смугою вздовж правого берега цієї річки, що протирічить закону К. Бера, за яким правий берег мусить бути високим, а не низьким, як у Случі. Таку аномалію в симетрії берегів можна пояснити тільки однією причиною: тектонічним підняттям Случ-Хоморського блоку кристалічного фундаменту, а отже, наявністю розлому цього фундаменту, по якому заклалася долина р.Случ.

Рівнинність поверхні – дуже характерна риса цього ландшафту. Він безлісний і вкритий глибокими чорноземами теж деякою мірою оглєсеними особливо у пониженнях поверхні, утворених неглибокими ерозійними формами просідання поверхонь. Якщо північну межу цього природного району утворює р.Случ, то південну – підніжжя Ікво-Бужоцької височини.

Через рівнинність території ліси вирубували та утворювали сільськогосподарські угіддя на місці лучних степів, дубових та грабово-дубових лісів [6]. Заплавні лучно-болотні місцевості поширені в долини річки Ікви. Ці місцевості використовуються як сінокоси і пасовиська. [4]

Підвищений попит на лісову продукцію як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках сприяв розвитку лісових промислів. Повсюдно будували буди і бурти – промисли з виробництва відповідно поташу і селітри, які існували майже в околицях кожного містечка. Їх створювали в глибинах Подільських пуц і дібров, а також поруч з невеликими лісовими масивами. Про широке розповсюдження лісових промислів у XVI-XVIII століттях свідчать назви 87 сіл (Поташня, Майдан, Гута та ін.), багаточисельних урочищ, наприклад: "Поташня" (села Пеньківка, Вербівка, Гущинці) і навіть річок – р. Попільна, притока річки Згар [4].

Лісистість території ФГР є доволі низькою (4,6%), а заповідність її складає менше 1%. На порядку денному є нагальна потреба в оптимізації землекористування з переведенням частини деградованих і малопродуктивних земель під заліснення і залуження.

Лановецько-Теофіпольський фізико-географічний район виділяється найбільшою рівнинністю. У центрі цієї рівнини, нахиленої на північ до Горині, знаходиться смт. Теофіполь, і весь Теофіпольський адміністративний район майже весь потрапляє в межі даного фізико-географічного району. Тут дуже мало лісів. В доагрокультурні часи це був лучний високотравний степ, під яким утворилися глибокі малогумусні чорноземи – найродючіша відміна чорноземних ґрунтів області. Тільки місцями невеликими островами піднімаються останці крейдових і неогенових порід часом з малими масивами дібров на опідзолених чорноземах. Завдяки рівнинності поверхні на ній утворилося чимало неглибоких западинок, так званих "блюдець", як правило замочарених і з оглєсеними ґрунтами. У Лановецько-Теофіпольському фізико-географічному районі річки Полква, Жердь мають широкі заболочені заплави, на яких доцільне будівництво великих ставків і водосховищ для риборозведення.

Значну частину району займають сільськогосподарські угіддя на місці лучних степів. Ліси області почали зменшуватись з часу впровадження підсічної системи землеробства, коли для збільшення площ сільськогосподарських угідь спочатку на рівних ділянках, а пізніше і на схилах різної крутизни, вирубувались і викорчувувались лісові масиви на великих площах [6].

Інтенсивне використання лісів призвело до помітного скорочення їх площ. Якщо у 1887 році лісами на Поділлі було зайнято 778401 га, то у 1904 році залишилось 357325 га. За 57 років було знищено більше ніж 60% існуючих лісових масивів, а відновлено 15 тис. га. Скоротилась не тільки площа лісів, а й змінилась їх структура. Замість знищених дубових і дубово-букових лісів повсюдно відновлювались грабові і дубово-грабові ліси. Наприкінці XIX ст. вони займали вже 72% лісопокритої площі.

Зруйноване першою світовою і громадянською війнами господарство Поділля в 20-30-х роках вимагало значної кількості деревини на відбудову міст і сіл, заводів, фабрик і залізниць. Надмірні вирубки лісів проводились під час Другої Світової війни та післявоєнні роки. До середини 50-х років в межах Поділля об'єм вирубок значно перевищував середній річний приріст деревини.

Часткове відновлення Подільських дібров розпочалося тільки з 60-х років. Якщо у 1913 році лісистість Поділля складала 9,6%, то в 1990 році лісами було зайнято уже 12,7% території.

Змінилась структура і породний склад лісових масивів. Біля 90% кращих лісокультурних земель відведено під насадження дуба звичайного, бука європейського, ясеня. На піщаних терасах Горині, Случі та інших річок створення значні масиви соснових лісів.

Лісистість області сьогодні становить 12,5% (оптимальна – 19%). Загальний запас деревостанів

складає 47,3 млн. м³, з яких 15% – стиглі та перестиглі насадження. За віковими групами переважають середньовікові насадження та молодняки (76%) [7]. До впровадження підсічної системи землеробства площа лісів області становила близько 56,2% [6].

Невідкладною для Хмельницької області є проблема встановлення оптимальної лісистої кожного природного району з метою відновлення водорегулюючих і ґрунтозахисних властивостей лісів, боротьби з лінійною та площинною ерозією ґрунтів на крутосхилах, зсувами, повеннями та паводками у річкових долинах. Не менш важливого значення набуває відновлення корінних лісостанів на місці розбалансованих насаджень, упорядкування колгоспних лісів, які використовуються для заготівлі деревини та випасання худоби, що призводить до їх швидкої деградації.

Необхідно заліснити еродовані та малопродуктивні орні землі фізико-географічних районів Хмельницької області у відповідності з оптимізаційними нормами 20-40%, оскільки переважна частина її території знаходиться в межах зони широколистяних лісів.

Ґрунтовий покрив області теж зазнав глибоких змін у зв'язку з його давнім освоєнням і тривалим використанням у сільськогосподарському виробництві. Це в першу чергу привело до зміни характеру ґрунтоутворення. У звільнених від лісу ґрунтах підзолистий процес замінюється на дерновий. Найдавніше освоєні лісові ґрунти з опідзолених перетворились у деградовані. У них сповільнюються процеси опідзолення, а розвинуті процеси вторинного насичення ґрунтів карбонатами кальцію та магнію. У зв'язку з цим ці ґрунти поступово наближаються до чорноземів, у них підвищується насичення основами та збільшується вміст гумусу, а звідси і змінюються їх фізичні властивості.

Відбуваються процеси деградації лісових насаджень внаслідок не тільки господарського використання, а й в результаті впливу несприятливих погодних умов, хвороб тощо. Упродовж 2008 р. загальна площа загиблих лісових насаджень становила 408 га, що на 21 га більше показника 2007р. У структурі причин загибелі лісових насаджень області, як і рік тому, домінував вплив несприятливих погодних умов (82%), решта насаджень загинули від хвороб лісу та пошкоджень шкідливими комахами. Основна частина (89% від загальної площі загиблих насаджень) припадає на хвойні насадження.

У лісах області у 2008 р. зафіксовано осередків шкідників і хвороб лісу на площі 4,3 тис. га. Виконання лісозахисних заходів по знищенню осередків шкідників та хвороб лісу проведено на площі 4,5 тис. га. Основна частина робіт по захисту лісів від шкідників (3,4 тис. га, або 75%) проводилась біологічним, решта – хімічним методом. Після проведення лісозахисних заходів на кінець 2008 р. залишилось 3,4 тис. га лісу, пошкодженого шкідниками та хворобами, з неї 2,8 тис. га (82%) потребує проведення негайних заходів. Питома вага ураженої площі лісу складає 1% від площі лісового фонду області.

Найбільші площі лісів, уражених шкідниками та хворобами на кінець 2008 р. знаходяться у Хмельницькому та Славутському (відповідно 603 та 794 га) районах.

У лісовому фонді області впродовж 2008 р. було зафіксовано 33 випадки лісових пожеж, що на 29 випадків менше, ніж у 2007 р. Найбільша їх кількість сталася в Славутському районі (21 випадок). Площа лісів, займаних пожежами, загалом по області склала 12 га (на рівні попереднього року). Цими пожежами лісовому господарству заподіяно збитків на суму на 10,0 тис. грн., що на 20% менше, ніж у 2007 р.

Впродовж 2008 р. в області спостерігалось 63 випадки незаконних вирубувань дерев, внаслідок чого лісовому господарству завдано шкоди на суму 159,2 тис. грн. та знищено або пошкоджено 0,3 тис.м³ деревини [7].

Висновки. На основі опрацьованих матеріалів можна зробити наступні висновки:

- в результаті господарського впливу на геосистеми області відбулись процеси їх трансформації, що проявилось як на стані природних комплексів, так і їх територіальному поширенні;
- найістотніших змін в історико-географічному плані зазнали лісові угруповання, площі яких скоротились у декілька раз і початком відновлення яких вважають 60-і роки ХХ століття. Водночас докорінних змін зазнала вікова і породна структура лісових насаджень;
- серед оптимізаційних заходів необхідно зазначити доцільність збільшення заліснених і залужених площ в межах ФГР у відповідності до оптимальних норм за рахунок деградованих і малопродуктивних орних земель;
- включення лісовкритих площ до складу земель екомережі сприятиме впроваджені режимів

ощадливого лісокористування, створення нових заповідних об'єктів для повноцінного збереження і відновлення різновидів лісових формацій.

Література:

1. Денисик Г.І. Антропогенні ландшафти правобережної України / Г.І. Денисик – Вінниця: Арбат, 1998. – 292 с.
2. Денисик Г.І. Історико-географічний аналіз пізнання людиною ландшафту (на прикладі Поділля). / Г.І. Денисик, О.І. Бабчинська // Ландшафти і сучасність. Збірник наукових праць. – Київ-Вінниця. – Вінниця: Гіпаніс. 2000. – С. 226-228.
3. Денисик Г.І. Лісополе України / Г.І. Денисик – Вінниця: ПП „Тезис”, 2001. – 284 с.
4. Денисик Г.І. Природнича географія Поділля / Г.І. Денисик. – Вінниця: ЕкоБізнесЦентр, 1998. – 184 с.
5. Маринич О.М. Фізична географія України: Підручник / О.М. Маринич, П.Г. Шищенко. – К.: Т-во "Знання", 2006. – 511с.
6. Природа Хмельницької області / Під. ред. проф. К.І. Геренчука – Львів: Вища школа, 1981 – 128 с.
7. Довкілля Хмельниччини Статистичний збірник / Під.ред. Скальського В.В. – Хмельницький. – 2009. – 102 с.
8. Царик Л.П. Територіальна організація заповідної мережі ландшафтних районів Поділля: підходи до її просторово-функціональної оптимізації/ Л.П.Царик // Наукові записки ТНПУ. Серія: географія.№2. 2008. – Тернопіль:Науково-видавничий відділ ТНПУ, 2008. – С. 183-189.

Резюме:

Мисюкевич О. ВЛИЯНИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ОСВОЕННОСТИ НА СОСТОЯНИЕ СОХРАНЕННОСТИ ЛЕСОВ ХМЕЛЬНИЦКОЙ ОБЛАСТИ.

Рассмотрены историко-географические аспекты воздействия хозяйственной освоенности территории на состояние геосистем и их природных компонентов (в особенности лесных сообществ) за отдельными физико-географическими районами Хмельницкой области. Предложены подходы до сбалансированного природопользования в соответствии с концепцией стойкого развития.

Ключевые слова: исторический ракурс, освоенность территории, физико-географический район, охрана, лесистость, оптимизация.

Summary:

Misyukevich O. IMPACT OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE STATE OF PRESERVATION OF FORESTS KHMELNITSKY REGION.

Reviewed the historical and geographical aspects of the impact of the economic development of the territory of the state of geosystems and natural components (in particular forest communities) for individual physiographic areas Khmelnsky region. The approaches to the balanced nature, in accordance with the concept of stable development.

Keywords: historical perspective, developed areas of physical and geographical area, conservation, forest cover, optimization.

Надійшла 27.10.2010р.